

Екологічна відповідальність підприємств у системі сталого розвитку

Лекція 1. Від дотримання норм
до стратегічного управління.

Застарілий підхід: «Не порушувати»

Тільки уникнення штрафів

Фокус на формальному
дотриманні норм

Ігнорування
неефективності ресурсів

Сучасний підхід: «Керувати впливом»

Бачити вплив
(сировина,
вода, енергія,
викиди)

Контролювати
та зменшувати
навантаження
на довкілля

Відповідати
за наслідки

Екологічна відповідальність починається не зі штрафів,
а з усвідомлення взаємодії підприємства з довкіллям.

Це вже не завдання одного еколога. Це система рішень, що проходить через усе підприємство.

Юридична.

Відповідальність
за порушення
встановлених
законодавчих вимог.

Економічна.

Фінансові витрати
через забруднення,
аварії або
неефективність.

Управлінська.

Обов'язок
керівництва
контролювати
екологічні ризики.

Репутаційна.

Втрата довіри
населення,
інвесторів та
партнерів через
публічні проблеми.

Система наслідків недооцінки впливу на довкілля

Діяльність підприємства → Екологічний аспект → Наслідок для довкілля

Системна відповідальність починається з визначення точок взаємодії з довкіллям.

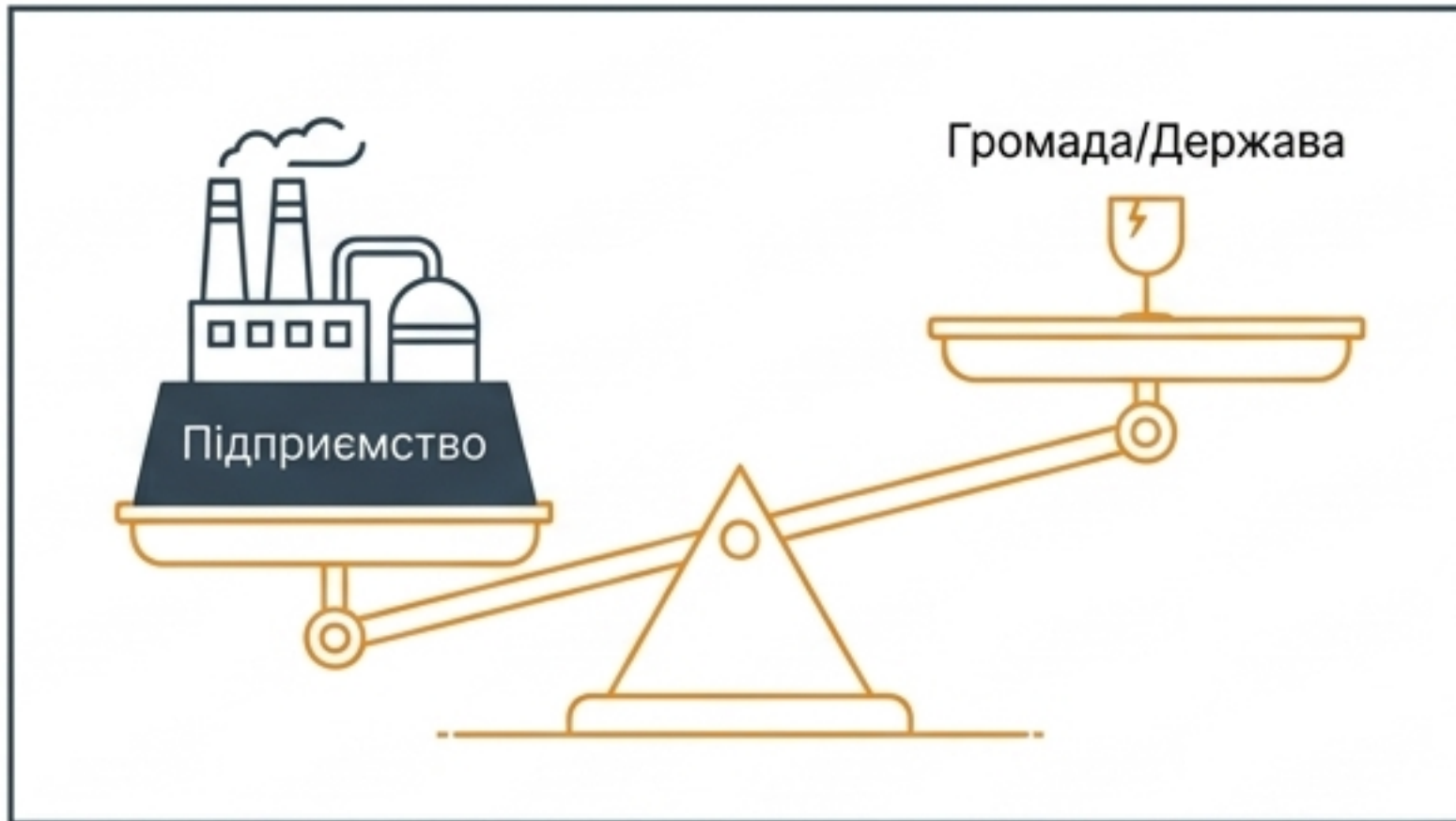
Власний майданчик — це тільки частина впливу. Сучасна відповідальність розглядається через увесь життєвий цикл продукції.

The Sustainable Blueprint

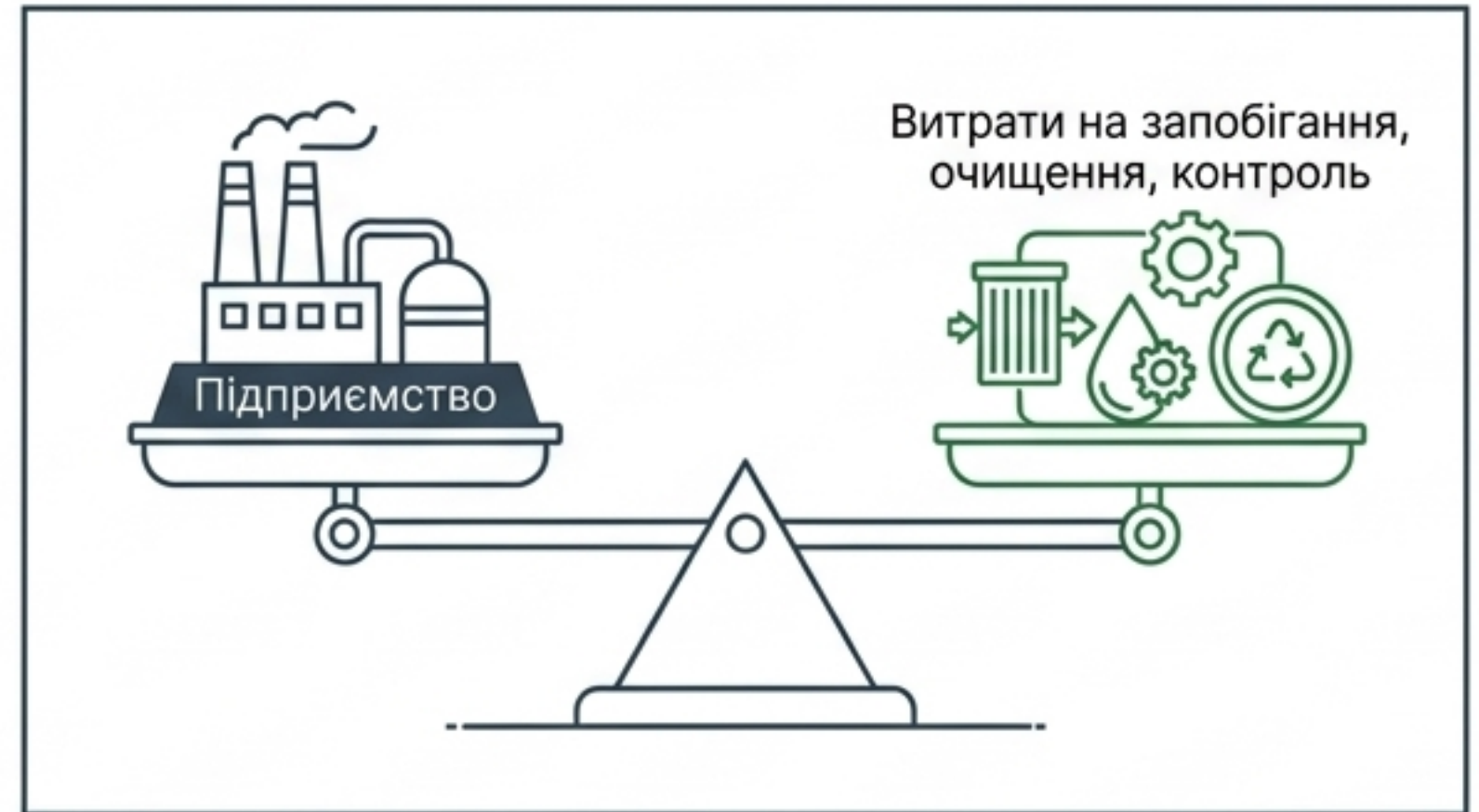

Найбільший екологічний вплив може виникати далеко від місця виготовлення продукту.

Принцип «забруднювач платить»

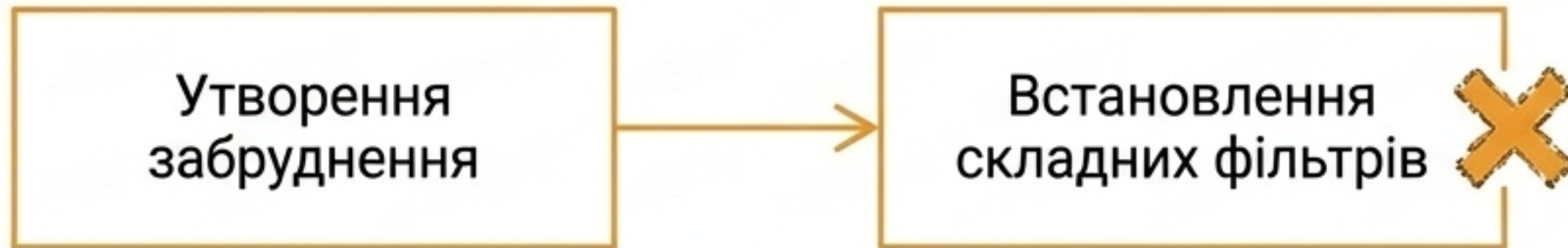
Економічний переки́с: підприємство отримує вигоду, а держава чи громада оплачує усунення наслідків.

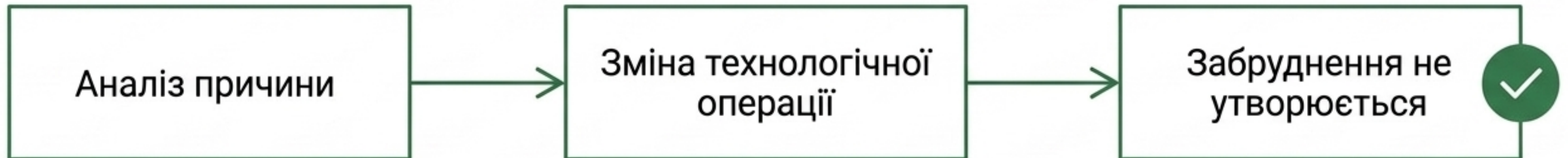
Включення витрат: витрати на запобігання, очищення та контроль стають невіддільною частиною вартості господарської діяльності.

The Sustainable Blueprint

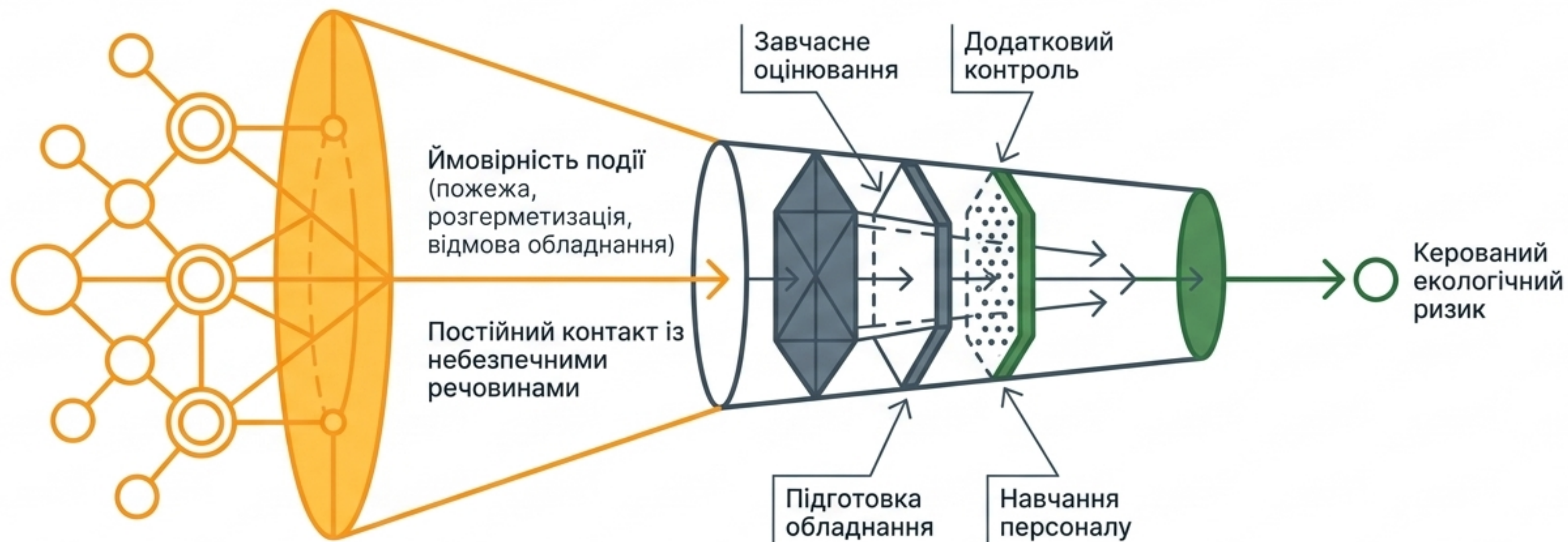
Реактивний підхід

Превентивний підхід

Превентивний підхід дає більш стійкий результат. Підприємство працює з причиною проблеми, а не чекає на появу наслідків. Застосовується до ресурсів, відходів та ризику аварій.

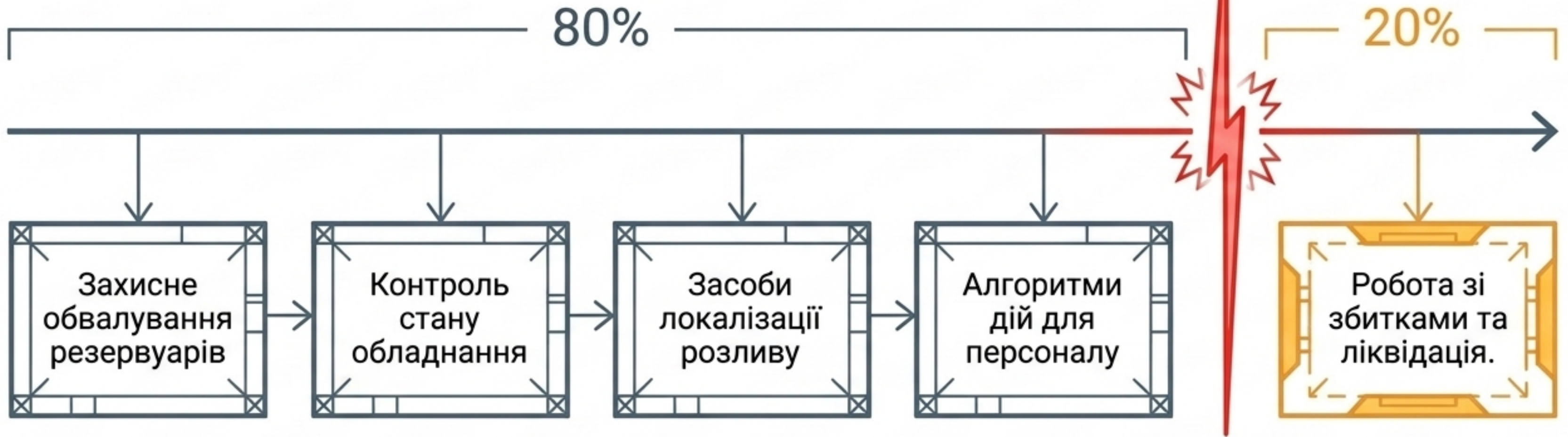

Не чекати на подію, а заздалегідь оцінити ймовірність та наслідки.

The Sustainable Blueprint

До аварії

Після аварії

Хороший екологічний менеджмент передбачає підготовку до ситуацій, які можуть ніколи не виникнути.

Розширена відповідальність виробника

Проблема

Продукція **виходить з ладу**.
Пакування стає **відходами**.
Хто **фінансує** управління
цими потоками?

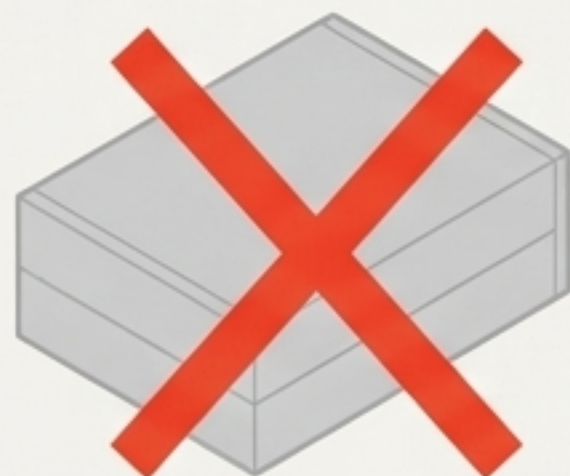
Рішення

Відповідальність не
завершується в момент
продажу. Вона **переноситься**
на виробника.

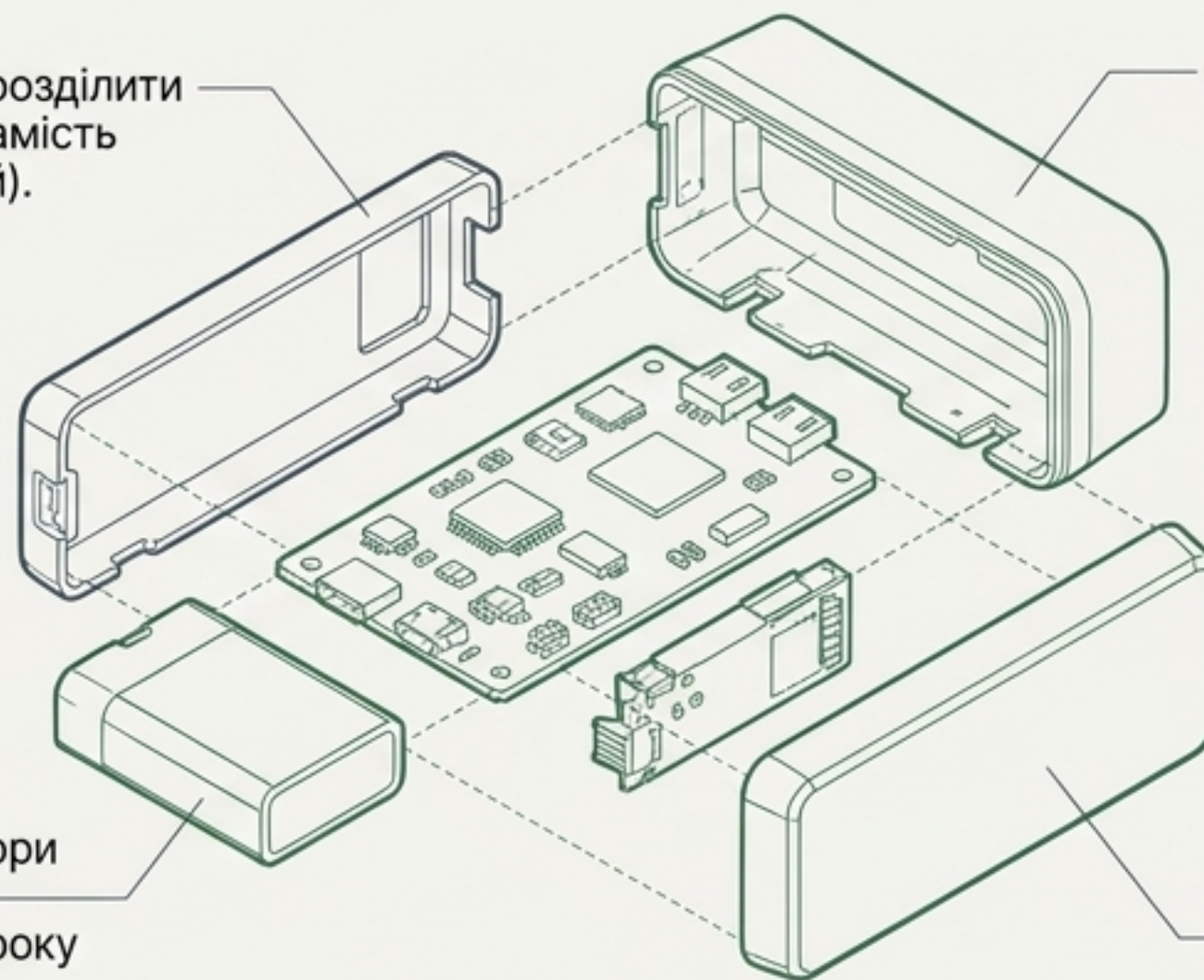
Стимул

Створює **мотивацію** думати
про матеріали та **переробку**
ще на стадії проектування.

Відповідальність переходить у сферу екодизайну

Матеріали легко розділити
для переробки (замість
складних сумішей).

Оптимізоване пакування
(без зайвих матеріалів).

Замінні акумулятори
та компоненти
(продовження строку
служби виробу).

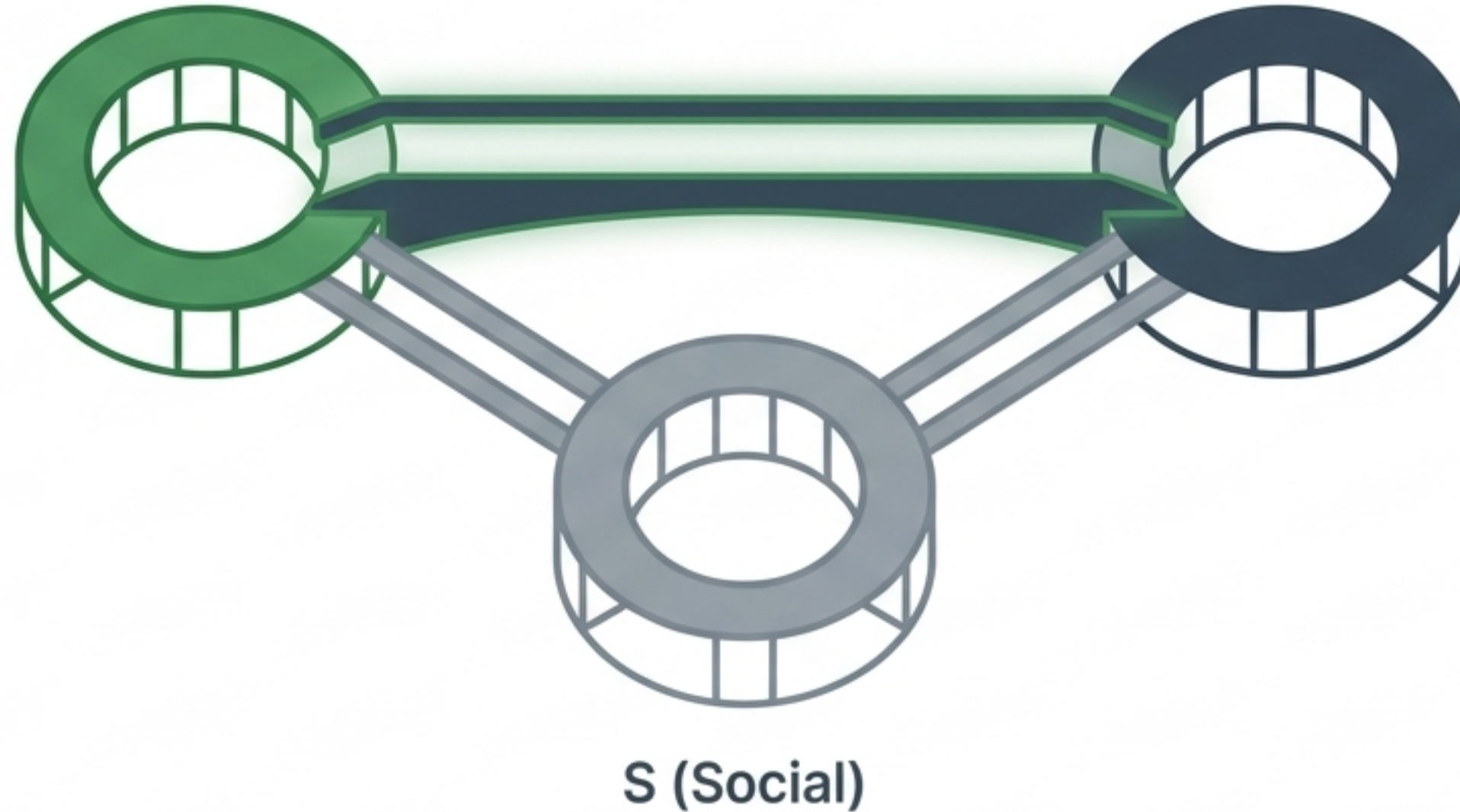
Оптимізоване пакування
(без зайвих матеріалів).

Екологічна політика впливає на сам продукт ще на етапі його розроблення,
перестаючи бути просто боротьбою з наслідками.

Е, S, G та їх взаємозв'язок

Е (Environmental)

Клімат, енергія, ресурси,
вода, відходи,
біорізноманіття.

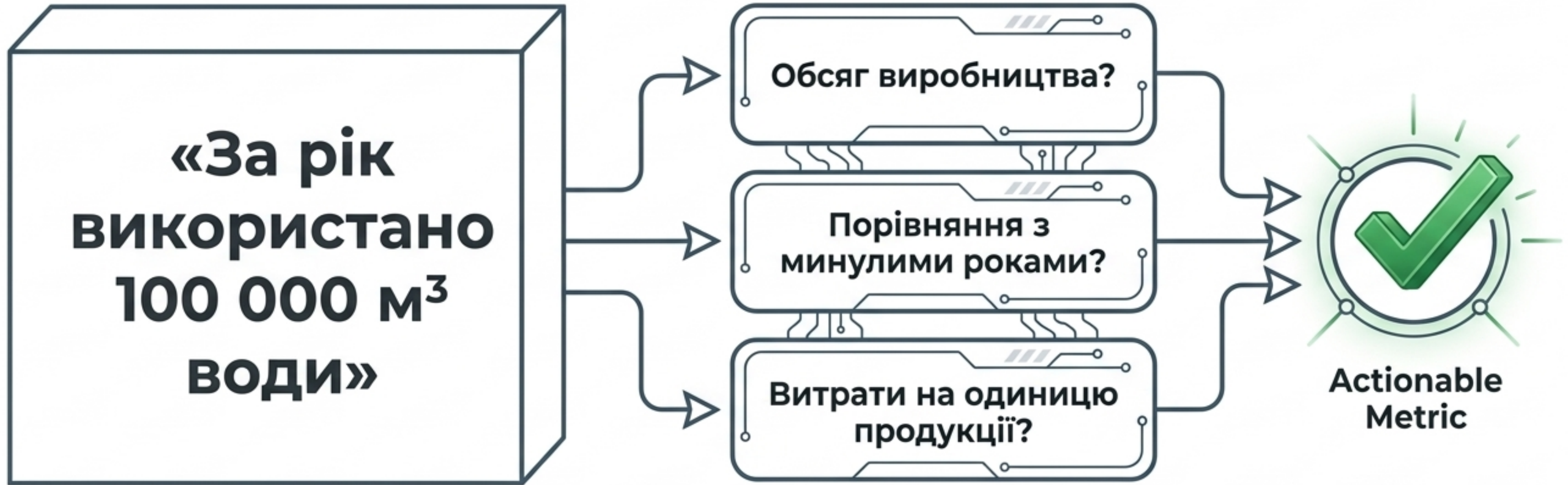
G (Governance)

Управлінські рішення,
встановлені цілі,
контроль показників.

S (Social)

Екологічна відповідальність — це корпоративне управління. Недостатньо просто заявити про прагнення скоротити вплив. Потрібно показати, хто відповідає за рішення і чи змінюється результат.

Це багато чи мало?

Будь-якою системою складно управляти без вимірювання.
Показники повинні показувати реальні зміни, а не просто цифри.

Абсолютні показники

Питомі (відносні) показники

Сутність	Показують загальний обсяг споживання або викидів.	Пов'язують обсяг із виробничим результатом.
Приклад	Використано 5 млн кВт-год електроенергії за рік.	Витрачено X кВт-год на 1 тону продукції.
Призначення	Оцінка загального навантаження на довкілля.	Оцінка внутрішньої ефективності (навіть при зростанні виробництва).

Для повноцінного аналізу підприємству необхідні обидва типи показників.

Екологічна звітність: Прозорість та Довіра

Красива декларація

Демонстрація лише успішних прикладів.

Замовчування проблемних ділянок.

Втрата довіри.

Реальна динаміка

Показники ресурсів, викидів, цілей.

Пояснення реального прогресу та викликів.

Якісна звітність базується на даних, що дозволяють відрізнити реальні управлінські дії від простої декларації намірів.

~~«Ми будемо зменшувати негативний вплив» (Неможливо оцінити)~~

$$\left[\begin{array}{c} \text{Вимірюваний} \\ \text{показник} \end{array} \right] + \left[\begin{array}{c} \text{Базовий} \\ \text{рік} \end{array} \right] + \left[\begin{array}{c} \text{Бажаний} \\ \text{результат} \end{array} \right] = \left[\begin{array}{c} \text{Ефективна} \\ \text{ціль} \end{array} \right]$$

Приклад

Що

Зменшити викиди / скоротити споживання води.

Як

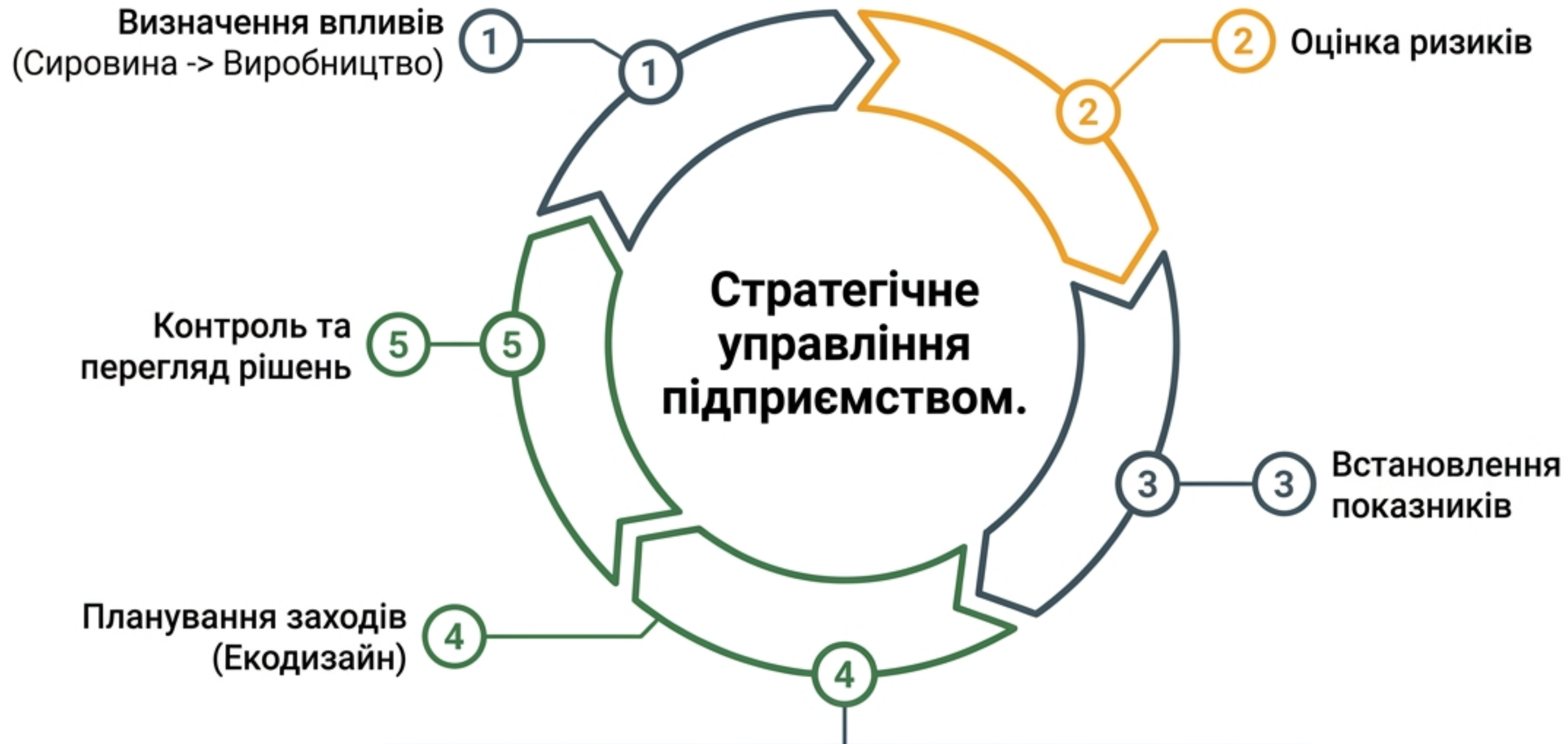
На 15% на одиницю продукції.

Відносно чого

У порівнянні з 2022 роком.

Відповідальність переходить від загальних заяв до конкретного управління результатом.

Від відповідальності до управління впливами

Підприємство більше не чекає на аварію чи скаргу.
Рішення на кожному етапі інтегровані в єдину стратегію.

